

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՕՐ ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄԸ

«Երանի խոնարհներուն՝ վասն զի անոնք պիտի ժառանգեն գերկիր»
(Մատթ. Ե. 3.)

Արդարեւ, Աստուածամայրը օժտուած է երկնային բազմատեսակ շնորհներով եւ առաքինութեամբ: Կուզէի մեր խորհրդածութեան նիւթ առնել իր խոնարհութիւնը: Որովհետեւ խոնարհութիւնը առաքինութեանց առաջինը եւ զլիաւորը կը հանդիսանայ քրիստոնէական կեանքին մէջ: Առանց խոնարհութեան ոգիին մէկը չկրնար կատարեալ քրիստոնեայ դառնալ: Օր մը Սուրբի մը (Curé d'Ars) հարցուցիմ. — Ո՞րն է առաջին առաքինութիւնը: Սուրբը պատասխանեց. Խոնարհութիւնը:

Երկրորդը. — Խոնարհութիւնը:

Երրորդը. — Դարձեալ՝ խոնարհութիւնը:

Որովհետեւ մարդ միայն խոնարհութեան ոգիով կրնայ իր անձը ուրանալ եւ իր «խաչը առնել եւ Յիսուսին ետեւէն երթալ»:

Կրնամք ըսել թէ Աստուածամայրը այդ խոնարհութեան խորհրդանշն իսկ է եւ մեր գերագոյն տիպարը կը հանդիսանայ ուղղափառ քրիստոնեաներուն համար. որովհետեւ անկա Բրիստոսի Մայրն է եւ նոյն ատեն առաջին Աշակերտը:

Սբ. Կոյս Մարիամ եւ Մովսէս Մարգարէն

Մովսէս մարգարէն իր դարուն ամենէն խոնարհ մարդերէն էր, ինչպէս գրուած է. «Մովսէս շատ խոնարհ մարդ մըն էր, երկրի վրայ եղած բոլոր մարդոցմէ աւելի» (Թու. ԺԲ. 3):

Երբ քաղդատենք Մարիամին խոնարհութիւնը Մովսէսին հետ, պիտի տեսնենք որ Սբ. Կոյսը կը գերազանցէ Մարգարէին:

Մովսէս Տասնաբանայ Պատուիրանքը ստանալու համար Տիրոջմէն, Բորեք լեռը

ելաւ եւ քառասուն օրեր այնտեղ մնաց ծով պահելով:

Քառասուն օրեր ետք, Մովսէս Տասնաբանեան առած՝ լեռնէն վար կ'իջնէր՝ ի՛նչ կը տեսնէր. Իսրայէլի ժողովուրդը բարոյապէս ապականած, պաշտամունքի համար ոսկիէ հորթ մը շինած էին եւ հեթանոսական ամենէն գոեհիկ ձեւով կը պարէին անոր շուրջը: Որով կը ծաղրէին, կը նախատէին իրենց Փրկիչ Աստուծոյ որ «խոտակեր արջառի մամուլութեան փոխած էին» (Սղմ. ՀԶ. 20): Ի տես այս բոլոր ամբարշտութեան, Մովսէս զայրացած՝ կոտորեց Տասնաբանեայի երկու տախտակները (Ելից. ԼԲ. 19):

Նմանապէս Սբ. Կոյսը Գողգոթայի լեռան վրայ, Յիսուսի խաչին մօտ, կեցած՝ կը լսէր քահանայապետներուն, փարիսեցիներուն, ծերերուն եւ դպիրներուն հայհոյութիւնները, ծաղրանքները եւ նախատիւնները խաչեալ Յիսուսին դէմ որ Սիրոյ պատուիրանքը ստրկեցուցած էր, եւ միայն բարիք եւ հրաշագործութիւններ կատարած էր: Սբ. Կոյսը երբեք չզայրացաւ, այլ կատարեալ խոնարհութեան մէջ մնաց: Կը լսէր իր խաչեալ Որդւոյն ներումի գերագոյն ոգին. «Հայր, թողութիւն տուր ասոնց, վասն զի չեն գիտեր՝ ինչ կ'ընեն» (Ղկս. ԻԳ. 34): Սակայն ի տես այս բոլորին, այս անգամ «Տաճարին վարագոյրը երկուքի պատռուեցաւ, քառերը նեղուեցան» (Մտթ. ԻԷ. 51), երբ Մարիամ լուր կը կենար՝ «քառերը աղաղակեցին» (Ղկս. ԺԺ. 40):

* * * * *

Չորս Աւետարաններուն եւ Գործք Առաքելոց գրքին մէջ, դժբախտաբար շատ

փիչ քան գրուած է Աստուածամօր մասին: Միայն վեց խօսքեր կը յիշուին իրմէն, որոնք սերտ առնչութիւն ունին Քրիստոսի փարոգութեան հետ: Հակառակ այսօր Ժատութեան, դարձեալ ի յայտ կու գան Սուրբ Կոյսին մեծագոյն առաքինութիւնները:

ա. – «Աղախինին Որդին» – Աւետման պատկերը. երբ Գաբրիէլ հրեշտակը կ'աւետէր Ս. Կոյս Մարիամին թէ՛ Աստուծմէ շնորհ գտնելով՝ Աստուծոյ Որդւոյն Մայրը պիտի ըլլայ, եւ որուն թագաւորութիւնը վախճան պիտի չունենար (Ղկա. Ա. 38): Այս բացառիկ առանձնաշնորհման մէջ, Ս. Կոյսը մեծութեան կամ հպարտութեան նշոյլն իսկ չունեցաւ, այլ ընդհակառակը ինքզինքն խոնարհ Տիրոջ աղախինը կոչեց՝ ըսելով. «Ես Տիրոջ աղախինն եմ. քու ըսածիդ պէս թող ըլլայ ինծի» (Ղկա. Ա. 38): Ինչպէս, դարեւ առաջ, Սաղմոսերգուն երգած էր թէ՛ Մեսիան այդ «Աղախինին Որդին» պիտի ըլլար (Սղմ. 22. 16, ձժձ. 16):

բ. – Առաջին Աւետարանիչը. –

Աստուածամայրը այս գերագոյն երանութեան շնորհիւ լոկ իրեն չպահեց, այլ անմիջապէս աւետարանեց իր ազգականուհիին՝ Նոյսաբեթին, Յովհաննէս Մկրտչին մօրը: Շուտով գնաց Այն-Քարիմ փաղաք, որ կը գտնուի Երուսաղէմի Արեւմտեւոր 8 փ. հեռաւորութեամբ: Նոյսաբեթ երբ զինք տեսաւ՝ քացականչեց ըսելով. «Այս ինծի ուրկէ՞ եղաւ որ իմ Տիրոջս մայրը ինծի կու գայ» (Ղկա. Ա. 43): Որով Նոյսաբեթ առաջին անձը կը հանդիսանար պատմութեան մէջ Ս. Մարիամին «ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՅՐ» կոչողը:

Սբ. Կոյսը ի պատասխան Նոյսաբեթին օրհներգութեան, Ս. Հոգիով լեցուած կ'արտասանէ իր հռչակաւոր «Մեծացուցե՛ք» որ Կաթողիկ աշխարհին մէջ ծանօթ է «Magnificat» անունով, ուր կ'ըսէ. «Վասն զի Տէրը իր աղախինին խոնարհութեան

վրայ նայեցաւ» (Ղկա. Ա. 48): Որքան պարզ է, այնքան ալ, գեղեցիկ արտայայտութիւն: Ինչ վեհ զգացում, որ իր ամբողջ սիրտն ու հոգին կը ցոլացնէ մեզի՝ մարդկութեան: Արդ՝ այս աստուածային շնորհին արժանացաւ ոչ թէ՛ որովհետեւ ինք դաւթեան թագազարմ Մեծ Ընտանիքի դուստրն էր, ոչ թէ՛ ինք զարգացած, խելացի մէկն էր կամ կոյս, գեղեցիկ, այլ պարզապէս իր խոնարհութեան համար էր: Նոյն խոնարհութեան հոգին կը գտնենք նաեւ Պեռնատէրին մէջ: Լուրտին մէջ, տասնչորս տարեկան աղջնակ մըն էր Պեռնատէրը երբ տեսած էր Սբ. Կոյս Մարիամը, փայլուն մէջ, 1858ին: Երբ իրեն կը հարցնէին. – «Ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ Սուրբ Կոյսը միայն քեզի երեւցաւ»: Պեռնատէր շատ պարզ ձեւով կը պատասխանէր. «Որովհետեւ փաղաքին ամենէն աղքատ եւ ամենէն անգէտ աղջնակը ես էի»: Այսպէս, Տէրը իր առաքելութեան համար, այսպիսի խոնարհ անձեր կ'ընտրէ եւ կը գործէ անոնց միջոցաւ: Ինչպէս Քրիստոս ըսաւ Պողոս առաքեալին. «Իմ գօրութիւնս տկարութեան մէջ կը կատարուի»: (Բ. Կրնթ. ԺԲ. 9):

Աստուածաշունչի պատմութիւնը կը սկսի ամբարիշտի եւ խոնարհի պայքարով, Կայէն եւ Աբելէն սկսեալ կը շարունակուի մինչեւ այսօր, դժբախտաբար:

Քրիստոս աշխարհ եկաւ այս խոնարհութիւնը սորվեցնելու մարդկութեան: Նախ ինք ըլլալով՝ խոնարհութեան մարմնացումը: Յաւիտեանական երկնաւոր Թագաւոր մըն էր, սակայն, պիտի ծնէր պարզ եւ անշուք մսուրին մէջ, ոչ թէ՛ պալատի մը մէջ: Ապացոյց՝ Մոգերը նոր ծնեալ թագաւորը գտնելու համար, նախ՝ Հերովդէսի պալատը գացին որպէս զի երկրպագութիւն ընեն Անոր (Մտք. Բ. 1-3): Որով առաքինութիւնը գերազահութեան, մեծութեան մէջ չի կայանար, այլ՝ խոնարհութեան մէջ: Այն ըլլայ թագաւոր

կամ ծառայ, տնօրեն կամ բանուոր:

Ասոր համար Քրիստոս ոչ թե՛ պիտի գովեր այն մեծահարուստները, որոնք իրենց ֆսակներեն մեծ գումարներ կը ձգէին Տաճարին գանձանակին մէջ, այլ գովեց այն որբեւայրի կիներ՝ որ միայն երկու լումայ ձգեց, որ սակայն իր ամբողջ ունեցած ապրուստն էր (Մրկ. ԺԲ 41-44): Քրիստոս ոչ թե՛ պիտի գովեր այն փարիսեցիին, որ Տաճարին մէջ, ինքնագովութեամբ կ'աղօթէր ըսելով թե՛ յափշտակող, անիրաւ կամ շնացող մը չէր, այլ շաքաթը երկու անգամ ծոմ կը պահէր եւ Տաճարին իր տուրքը կը վճարէր: Իսկ մաքսաւոր մըն ալ՝ մեկուսի կեցած՝ չէր ուզեր իր աչքը դէպի երկինք վերցնել, այլ իր կուրծքը կը ծեծէր ըսելով. «Ով Աստուած, քաւէ զիս մեղաւորս»: Քրիստոս, անշուշտ, այս վերջինը գովեց (Ղկս. ԺԸ. 9-14):

Գ.- «Խոնարհները բարձրացուց» աթոռներուն վրայ» (Ղկս. Ա. 52):

Քրիստոսի Համբարձումէն ետք, վերնատան մէջ, կը յիշուէր կարգով իւրաքանչիւր Առաքեալի անունը, «Որոնք աղօթք կ'ընէին կիներուն հետ, եւ Յիսուսի մօր՝ Մարիամի եւ անոր եղբայրներուն հետ միատեղ» (Գրծ. Ա. 14): Ինչպէս կը տեսնենք, Տիրամօր անունը կը յիշուի ամենէն յետին տեղը, իրապէս «Աղախին Տեառն»: Քրիստոս իր վարդապետութեան ընթացքին կը սորվեցներ թե՛ «Երբ մարդէ մը հարսանիքի հրաւիրուիս, առաջին բազմոցին վրայ մի նստիր ... այլ յետին տեղը նստէ» (Ղկս. ԺԴ. 8, 10): Եւ կ'աւելցնէր. «Վասն զի ամէն ով որ իր անձը կը բարձրացնէ՝ պիտի խոնարհի, եւ ով որ իր անձը կը խոնարհեցնէ պիտի բարձրանայ» (Ղկս. ԺԴ. 11):

Ուրիշ անգամ մը, երբ աշակերտները իրարու հետ վիճարանութիւն կ'ընէին թե՛ Ո՞վ մեծ է իրենցմէ: Յիսուս ըսաւ անոնց. «Եթէ մէկը կ'ուզէ առաջին ըլլալ, ամենուն

յետինը պիտի ըլլայ եւ ամենուն սպասաւորը» (Մրկ. Թ. 33-34):

Իսկ Պետրոս Առաքեալ կ'աւելցնէ. «Աստուած ամբարտաւաններուն հակառակ կը կենայ, քայց խոնարհներուն շնորհի կու տայ: Ուրեմն՝ Աստուծոյ հօգօր ձեռքին տակ խոնարհեցէ՛ք, որպէս զի ձեզ ժամանակին բարձրացնէ» (Պետ. Ե. 16):

Ահաւասիկ եկած էր ժամանակը որ Յարուցեալ Փառաց Տէրը Քրիստոս իր Մայրը բարձրացնէր հոգիով եւ մարմնով երկինքը, իր բովը:

Այսպէս, Աստուածամայրը իր խոնարհութեամբ ժառանգած էր ճշմարիտ ուղղափառ քրիստոնեաներուն սէրն ու ջերմեռանդութիւնը, եւ պիտի կոչուէր թագուհի ամբողջ երկինքի եւ երկրի վրայ, ինչպէս նաեւ հրեշտակներուն, Առաքեալներուն, Մարգարէներուն եւ համայն մարդկութեան (Մտթ. Ե. 3):

Իսկ Աստուածամօր հրաշալի պսակումը պիտի նկարագրէր Յովհաննէս Աւետարանիչը իր «Յայտնութեան» գրքին մէջ:

«Եւ Երկինքի մէջ, Աստուծոյ Տաճարը բացուեցաւ ...»:

«Եւ Երկինքի մէջ, մեծ նշան մը երեւցաւ. Կին մը արեւը իր վրան առած եւ լուսինը իր ոտքերուն տակ. իր գլխուն վրայ տասներկու աստղէ պսակ մը» (Յյտ. ԺԱ. 19-ԺԲ. 1): Որով կ'իրականանար Քրիստոսի խոստումը.

«Երանի խոնարհներուն՝ վասն զի անոնք պիտի ժառանգեն գերկիր»:

ՎԱԶԷ Ծ. ՎՐԴ. ԻԳՆԱՏԻՈՍԵԱՆ